

TILLÄGG

TILL

UTREDNING OCH FÖRSLAG

ANGÅENDE

ÅTGÄRDER TILL FRÄMJANDE AV

MANSKAPSREKRYTERINGEN VID ARMÉN

AVSEENDE

TILLFÄLLIGA ÅTGÄRDER FÖR AVHJÄLPANDE AV
BRISTEN PÅ FAST ANSTÄLLD MANSKAPSPERSONAL
UNDER UTBILDNINGÅRET 1917—1918.

STOCKHOLM 1917

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

171179

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Skrivelse till Statsrådet och Chefen för Kungl. Lantförsvarsdepartementet	Sid. V
---	-----------

Betänkande.

I. Förslag till åtgärder för avhjälpande av bristen på fast anställd manskapspersonal under utbildningsåret 1917—1918	1
A. Den nuvarande ställningen	1
B. Förslag till åtgärder	3
Allmänna synpunkter	3
Rekapitulation och anställning av f. d. fast anställda	3
Anställning av värnpliktiga	6
Inskränkningar i kommenderingar utom truppförbanden	7
Inkallande av s. k. A. klassare och icke vapenföra	7
Uttagning av värnpliktiga	8
Förmåner för värnpliktiga	11
II. Förslag till lag angående utsträckt tjänstgöringsskyldighet under åren 1917 och 1918 för vissa hären tilldelade värnpliktiga	12

Till

Statsrådet och Chefen för Kungl. Lantförsvarsdepartementet.

I överensstämmelse med sin den 28. sistlidna februari avlätna skrivelse med överlämnande av »Utredning m. m. angående manskapsrekryteringen vid armén», få de sakkunniga härmed vördsamt överlämna i nämnda skrivelse omförmälda »Tillägg» angående tillfälliga åtgärder för avhjälpande av bristen på fast anställd manskapspersonal under utbildningsåret 1917—1918.

Stockholm den 24. mars 1917.

CARL A. FOCK.

Överste.

V. MANNERSTEDT.

Kapten.

W. GENBERG.

Kapten.

1. Förslag till åtgärder för avhjäljande av bristen på fast anställd manskapspersonal under utbildningsåret 1917—1918.

A. Den nuvarande ställningen.

Av de sakkunnigas betänkande angående åtgärder till främjande av manskapsrekryteringen vid armén bil. 1—4 framgår, att under innevarande år så avsevärda vakanser förefinnas uti manskapsbeställningarna vid flertalet av arméns truppförband, att allvarlig fara för utbildningsarbetet och tjänstens behöriga upprätthållande redan nu föreligger. Uppgifterna å sid. 12 utvisa, dels att dessa vakanser till mycket stor del gruppera sig på de uti staterna förefintliga underbefälsbeställningarna, dels att antalet för utbildningsåret 1916—1917 ansvärdade volontärer är påfallande litet och uppgår icke ens till hälften mot antalet närmast föregående år. Ställningen inom de olika truppförbanden i avseende på antalet befintliga och vakanta av underbefäl och meniga utom beställningsmän och musikmanskap framgår närmare av omstående tabell.

Utöver i tabellen angivet antal befintliga meniga torde någon ökning kunna vara att påräkna genom rekrytering bland de nu i tjänstgöring varande värnpliktiga, ehuru erfarenheten från föregående år (se »Betänkandet» sid. 13) icke tyda på, att något mera givande resultat härav kan vara att förvänta.

Dessa ovan berörda förhållanden måste medföra, att bristen på biträdande instruktörer och utbildad fast anställd manskapspersonal i övrigt under nästkommande utbildningsår sannolikt bliver mer än dubbelt så stor som den nuvarande, och då denna brist, enligt vad framgår av ovan åberopade bil. 4, vid en del truppförband redan är avsevärt större, än som med det oundgängliga behovet är förenligt, komma, *därest icke verksamma åtgärder häremot vidtagas, fullständigt ohållbara förhållanden att inträda.*

Tabell

utvisande antalet befintliga och vakanta volontärer — underbefäl och meniga¹ — utom beställningsmän och musikmanskap den 1. febr. 1917.

Trupp- förband.	Underbefäl.		Meniga.		Trupp- förband.	Underbefäl.		Meniga.		Trupp- förband.	Underbefäl.		Meniga.	
	Befintliga.	Vakanta.	Befintliga.	Vakanta.		Befintliga.	Vakanta.	Befintliga.	Vakanta.		Befintliga.	Vakanta.	Befintliga.	Vakanta.
J. 1	143	—	215	145	J. 21	93	21	19	41	Cl. 3	126	—	177	47
J. 2	141	2	168	192	J. 22	83	40	4	56	Cl. 4	85	14	72	104
J. 3	90	21	17	43	J. 23	64	65	35	25	Cl. 5	81	18	60	116
J. 4	120	—	29	31	J. 24	105	20	36	24	Cl. 6	98	1	82	94
J. 5	105	19	23	37	J. 25	108	13	40	20	Cl. 7	44	—	77	11
J. 6	69	52	15	45	J. 26	67	64	16	44	Cl. 8	73	31	93	115
J. 7	77	51	14	46	J. 27	124	7	30	140	Cl. 9	44	10	70	26
J. 8	101	18	24	36	J. 28	67	64	11	49	Jng. 1	64	13	114	16
J. 9	83	40	23	37	K. 1	64	—	185	34	Jng. 2	66	8	80	45
J. 10	70	53	12	48	K. 2	62	1	157	62	Jng. 3	51	22	95	30
J. 11	101	21	20	40	K. 3	61	1	174	45	Jng. 4	25	3	36	24
J. 12	86	38	15	45	K. 4	60	1	140	79	S. 1	23	16	28	—
J. 13	55	71	3	57	K. 5	117	1	309	131	S. 2	22	17	35	—
J. 14	97	28	12	48	K. 6	114	4	270	170	S. 3	24	15	18	3
J. 15	84	37	22	38	K. 7	64	—	193	26	S. 4	21	18	38	—
J. 16	93	25	41	19	K. 8	60	4	116	102	S. 5	25	14	19	2
J. 17	88	31	20	40	Cl. 1	86	13	100	76	S. 6	29	10	30	1
J. 18	100	21	8	52	Cl. 2	91	8	129	47					
J. 19	65	59	23	37										
J. 20	80	45	33	27										

¹ I antalet befintliga meniga ingå även sådana, som antagits under ett tidigare utbildningsår, men som ej hunnit eller av olika anledningar kunnat befordras till underbefäl.

B. Förslag till åtgärder.

Då de sakkunnigas förslag till omorganisation av underbefälsinstitutionen och åtgärder till främjande av manskapsrekryteringen i händelse av godkännande icke kan verka för ställningens förbättrande förrän med utbildningsåret 1918—1919, äro tillfälliga åtgärder för personalbristens avhjälpande under utbildningsåret 1917—1918 oavvisligen nödvändiga. *Allmänna synpunkter.*

Dessa åtgärder böra, för att bliva fullt effektiva, grundas på motsvarande principer, som legat till grund för de sakkunnigas förslag till underbefälsinstitutionens omorganisation d. v. s. *arse i första hand att söka åstadkomma ökad frivillig rekrytering och rekapitulation, men därutöver lagstadgad rätt till uttagning bland nu i tjänstgöring varande värnpliktiga till förlängd tjänstgöring av det antal, som för utbildningen och tjänstens behöriga upprätthållande bliver oavvisligen nödvändigt.* Härigenom komma också dessa åtgärder att i viss mån förmedla övergången till den nya organisationen.

Till vinnande av ovannämnda syfte torde även inskränkning i kommanderingar utom truppförbanden, på sätt i det följande närmare angives, så långt ske kan böra vidtagas. Vid specialtruppslagen torde även av bristen inom den fast anställda manskapskadern förorsakade svårigheter i någon mån för tillfället kunna lindras genom en ökning i tillgången på icke vapenföra värnpliktiga, enär då inskränkningar kunna göras i eljest för den fast anställda manskapspersonalen ifrågakommande handräckningskommanderingar m. m.

Ökad anställning på frivillighetens väg kan åstadkommas genom:

- 1) rekapitulation av det manskap, vilkas kontrakt utlöpa instundande höst;
- 2) anställning av f. d. fast anställt manskap;
- 3) anställning av nu i första tjänstgöring varande värnpliktiga; samt
- 4) anställning av värnpliktiga, som ett föregående år genomgått fullständig soldatutbildning.

Därest de sakkunnigas förslag till omorganisation av underbefälsinstitutionen samt därmed sammanhängande ökning av avlöningsförmånerna och förbättring av framtidsutsikterna vinner tillämpning, är att hoppas, att rekapitulationen redan instundande höst härav skall påverkas. Men i betraktande av det rådande nödläget och därav betingat behov av den nuvarande fast anställda manskapspersonalens kvarhållande synes även nödvändigt att genom särskild ersättning i form av *rekapitulationspremier* ytterligare öka benägenheten för rekapitulation. *Rekapitulation och anställning av f. d. fast anställda.*

För anställning av f. d. fast anställt manskap föreslå de sakkunniga *anställningspremier*.

De bestämmelser, som för ovan berörda båda ändamål synas erforderliga, böra emellertid så avpassas, att de extra förmånerna för rekapitulation bliva mera fördelaktiga än för anställning av f. d. fast anställda, ty i annat fall kan befaras, att en del manskap instundande höst avgå för att kanske vid en senare tidpunkt åter söka fast anställning. Det är därför av vikt att i god tid klargöra, vilka förmåner, som i det ena eller andra fallet komma att utgå, så att icke, genom tillfälliga successiva bestämmelser angående höjda förmåner, den uppfattningen vinner insteg bland manskapet, att ett dröjsmål med anställningen kan öka möjligheten till högre ersättning vid återinträdet i militärtjänsten, en uppfattning som under de senare åren vidtagna åtgärder till rekryteringssvårigheternas avhjälpande möjligen kunnat uppamma.

Med tanke härpå torde en fortsatt tillämpning i oförändrad form av bestämmelserna i nådiga brevet den 1. december 1916, angående anställningspremier till f. d. fast anställt manskap, för det kommande året ej vara att förorda. Uti berörda nådiga brev stadgades, att till f. d. fast anställt underbefäl, som genomgått korprals- eller furirsutbildning och som före utgången av år 1916 eller under januari 1917 erhållit fast anställning vid armén såsom korpral eller furir, skulle förutom rekryteringspenningar och övriga förmåner utanordnas en extra anställningspremie enligt följande beräkningsgrunder:

vid truppförband, vilkas vakanser i underbefälsgraderna understege 20 %, ingen anställningspremie;

vid truppförband, vilkas vakanser i nämnda grader uppginge till 20 % eller därutöver, men icke till 50 %, 200 kronor för ett års anställning och 500 kronor för minst två års anställning; samt

vid truppförband, vilkas vakanser i samma grader uppginge till 50 % och därutöver, 300 kronor för ett års anställning och 700 kronor för minst två års anställning.

Dessa bestämmelser, vilka tillkommo i anledning av det synnerligen svåra läge, vari vid tidpunkten i fråga arméns underbefälsfråga befann sig, medförde sålunda, att vid en del truppförband sådana fast anställda, vilka den 30. oktober 1916 avgingo, men senare inom i nådiga brevet angiven tid ånyo togo fast anställning, kommo i åtnjutande av dessa premier, varemot de, vilka vid sagda tidpunkt rekapitulerade, endast erhöilo ersättning enligt förut gällande bestämmelser.

Vid bestämmandet av de föreslagna premiernas storlek, synes man böra i möjligaste mån söka åstadkomma överensstämmelse med de likartade

förmåner, som de sakkunniga uti sitt förslag till omorganisation av underbefälsinstitutionen föreslagit, på det att åtgärderna i fråga, såsom förut blivit sagt, närmast må få karaktären av en övergång till i sagda förslag angiven organisation. Härtill föreligger så mycket större skäl, som de volontärer, vilka instundande höst rekapitulera eller vinna fast anställning, enligt de föreslagna övergångsbestämmelserna skola äga rätt att efter den 1. januari 1918 på angivna villkor låta sig inskrivas som underbefäls elever eller, vad furirerna beträffar, erhålla förordnande såsom sådana. Det synes därför lämpligt, att de föreslagna rekapitulations- och anställningspremierna bestämmas till ungefärligen motsvarande belopp, som de anställningspremier de sakkunniga föreslagit för furirer och underbefäls elever.

En furir, som innevarande år rekapitulerar på 2 år, och som sålunda den 1. januari 1918 kan få sitt kontrakt utbytt mot förordnande samt komma i åtnjutande av de högre avlöningsförmånerna, föreslås erhålla en rekapitulationspremie av 300 kr. Rekapitulerar han endast på kortare tid, bör premiens storlek minskas i proportion till tiden, och föreslås: vid rekapitulation på 1 år — 125 kr. och vid rekapitulation på mindre än 1 år — 50 kr.

Det fast anställda manskap, som icke äro furirer eller icke genomgått furirsutbildning, och vilkas kontrakt utlöpa instundande höst, hava då varit i militär tjänstgöring under sammanlagt minst 2 år. På grund härav synes sådant manskap, med hänsyn till övergången till den föreslagna organisationen och därmed förenade anställningspremier m. m., icke böra tillåtas rekapitulera på längre tid än 1 år. Enligt de föreslagna övergångsbestämmelserna (se Betänkandet sid. 72) skulle nämligen dessa hava rätt att efter den 1. januari 1918 låta sig inskrivas som underbefäls elever. Då de på hösten samma år varit i militär tjänstgöring under sammanlagt tre år, bliva de, därest de äro härtill kompetenta och önska kvarstå, befordrade till furirer och komma därvid i åtnjutande av furirsanställningspremier. Om de däremot avgå, bliva de berättigade till civilanställning eller avskedspremie. I betraktande härav bör rekapitulationspremien icke sättas till högre belopp än 100 kr. Vid rekapitulation på kortare tid än 1 år synes premien böra bliva 40 kr.

F. d. fast anställt underbefäl, som tager fast anställning före den 1. november 1917, synes böra erhålla anställningspremie efter samma grunder och till motsvarande belopp, som ovan angivits beträffande rekapitulationspremier. För anställning efter sagda tidpunkt böra däremot premierna i överensstämmelse med vad förut blivit sagt göras något lägre och föreslås:
till furirer: 250 kr. för två års anställning, 100 kr. för 1 års anställning och 40 kr. för anställning på kortare tid än 1 år; samt

till övriga: 75 kr. för 1 års anställning och 25 kr. för anställning på kortare tid än 1 år.

Dessa ovan angivna rekapitulations- och anställningspremier böra utgå i stället för lega och bestridas av tillgängliga rekryteringsmedel m. m. De föreslagna beloppen böra dock endast utgöra minimibelopp, avsedda för truppförband, vilkas vakanser understiga 20 %. Vid truppförband, där vakanserna bliva större, böra de höjas genom anvisande av extra rekryteringsmedel och föreslås en höjning med 25 % vid truppförband med vakanser mellan 20 och 40 % samt med 75 % vid truppförband med vakanser uppgående till 40 % och därutöver. Höjningen bör ske med ledning av från truppförbanden infordrade uppgifter rörande manskapstillgången och rekryteringsförhållandena, sedan rekryteringen bland i tjänstgöring varande värnpliktiga kan betraktas vara i huvudsak avslutad, förslagsvis den 1. juli.

Härav föranledda särskilda kostnader föreslås utgå från beviljade rekryteringsmedel eller, i den mån dessa ej äro för ändamålet tillräckliga, från Fjärde huvudtitelns allmänna besparingar.

*Anställning
av värn-
pliktiga.*

Till under innevarande utbildningsår i första tjänstgöring varande värnpliktig, som tager annan fast anställning vid armén än som musikvolontär, utgår anställningspremie enligt bestämmelserna i nådiga breven den 22. januari 1915 och den 20. januari 1917 (se »Betänkandet» sid. 10). De sakkunniga finna ingen anledning föreslå någon ändring i dessa bestämmelser, men anse i betraktande av det rådande nödläget, att vid truppförband, där personalbristen är särskilt stor, premiebeloppen böra ökas i form av extra anställningspremier. Under förlidet år utgingo dylika extra anställningspremier, efter därom av inspektören för infanteriet i anledning av de rådande rekryteringssvårigheterna gjord hemställan, till vissa infanteritruppförband enligt bestämmelserna i nådiga brevet den 4. augusti 1916. Beloppen utgjorde vid olika truppförband 50, 75 och 100 kr. för 1 års anställning samt 100, 150 och 200 kr. för minst 2 års anställning.

De sakkunniga föreslå, att likartade bestämmelser även i år utfärdas, i den mån tillgängliga eller för ändamålet särskilt anvisade medel härtill lämna möjlighet, men att desamma utsträckas att gälla även för truppförband av andra truppslag, som därav synas vara i behov. Av vikt är emellertid, att bestämmelserna i fråga utfärdas så tidigt som möjligt, och föreslå de sakkunniga, att detta sker redan under instundande maj månad och grundas på från truppförbanden infordrade uppgifter rörande personaltillgången och rekryteringsresultatet den 1. nästkommande maj.

Ett medel att minska bristen på utbildad personal under nästkommande utbildningsår synes även vara att söka anställa värnpliktiga, som

under utbildningsåret 1915—1916 fullgjort sin första värnpliktstjänstgöring vid samma truppslag. Därest vid infanteriet dylika anställas så tidigt, att de kunna ingå i vicekorpralsutbildningen, finnes möjlighet för, att de bliva användbara som biträdande instruktörer under nästkommande utbildningsår, och vid specialtruppslagen böra desamma kunna bliva användbara för sådan tjänstgöring, vartill volontärerna under andra utbildningsåret tagas i anspråk. På grund härav föreslå de sakkunniga, att motsvarande bestämmelser, som de uti nådiga breven den 22. januari 1915 och den 20. januari 1917 samt de, vilka eventuellt tillkomma angående extra anställningspremier enligt ovanstående förslag, utfärdas att gälla beträffande värnpliktig, vilken under utbildningsåret 1915—1916 genomgått fullständig soldatutbildning och under innevarande utbildningsår — vad infanteriet angår före den 1. juli 1917 — vinner annan fast anställning än som musikvolontär vid samma truppslag, där vederbörande undergått soldatutbildning.

Härav föranledda särskilda kostnader föreslås utgå enligt å sid. 8 angivna grunder.

I ändamål att minska den trängande underbefälsbristen under nästkommande utbildningsår böra kommenderingar utom truppförbanden, så långt ske kan, undvikas. Av denna orsak bör tagas under omprövning, huruvida icke, oaktat därmed förenade olägenheter, under nästkommande år underofficerskolorna vid samtliga eller vissa truppslag böra inställas, eller inskränkning i antalet kommenderingar till desamma vidtagas. En åtgärd av ovan angivet slag bör dock ej hindrande få inverka på befordran till underofficer av därtill i övrigt kompetenta furirer. En dylik bestämmelse vore ägnad att motverka en befarad avgång av en del äldre furirer instundande höst.

Inskränkning uti kommenderingar utom truppförbanden.

Under nu rådande förhållanden och så länge desamma fortfara måste vid en del truppförband underbefäl i icke oväsentlig omfattning tagas i anspråk för neutralitetsskyddet. För att i möjligaste mån minska antalet härav och därigenom öka underbefälstillgången för trupputbildningen böra underbefäl, tillhörande truppförbandens reserver, i så stor utsträckning, som lämpligen ske kan, användas för ovan angiven tjänst, särskilt under den tid av utbildningsåret, då behovet av instruktörer för soldatutbildningen mest gör sig gällande.

Ett medel att minska underbefälsbristen är även inkallandet av s. k. A-klassare. Särskilt kunna ju dylika användas som befäl vid för neutralitetsskyddet organiserade avdelningar, och inkallelsen kan ske med stöd av § 28 värnpliktslagen, så länge dylika inkallelser pågå. Då emellertid

Inkallande av A-klassare och icke vapenföra.

tillgången på A-klassare torde vara mycket olika inom olika inskrivningsområden, bör tagas under omprövning, om icke i samband med dessas inkallande till krigstjänstgöring en fördelning bör ske till tjänstgöring vid olika truppförband, avpassad med hänsyn till den rådande tillgången på fast anställd manskapspersonal vid desamma.

Vid specialtruppslagen skulle även ett ökat antal icke vapenföra, på sätt förut framhållits, vara ägnat att göra bristen på fast anställt manskap mindre kännbar. För att erhålla ökad tillgång på dylika värnpliktiga föreslå de sakkunniga, att erforderligt antal tillhörande äldre årsklasser inkallas, en åtgärd, som så mycket mer bör kunna ske, som dessa värnpliktiga undgått inkallelse enligt § 28 värnpliktlagen. Antalet inkallade och deras tjänstgöringstid böra inom de gränser, som för här omförmälda ändamål erforderliga lagbestämmelser angiva, bestämmas efter av vederbörande truppslagsinspektörer avgivna förslag.

*Uttagning
av värn-
pliktiga.*

Dessa ovan föreslagna åtgärder till förbättrande av tillgången på instruktörer och tillräckligt utbildad manskapspersonal i övrigt eller till minskande på annat sätt av med den nuvarande bristen på fast anställt manskap förenade svårigheter under nästkommande utbildningsår torde emellertid på grund av arten av de orsaker, som enligt vad de sakkunniga i sitt betänkande anfört, motverka det frivilliga tjänsteåtagandet, icke enbart bliva tillfyllest för behovets säkerställande. På den grund bliver det, i betraktande av ställningens ohållbara läge, oavvisligen nödvändigt att även genom lagbestämmelser redan nu skapa garanti för en betryggande tillgång på instruktörer m. m. Detta kan åstadkommas genom kvarhållande i förlängd tjänstgöring av erforderligt antal värnpliktiga utav den nu i första tjänstgöring varande årsklassen så länge under innevarande och nästkommande år, som för tillgodoseendet av det oundgängligen erforderliga behovet av instruktörer och utbildad manskapspersonal i övrigt bliver nödvändigt.

Den sålunda ifrågasatta uttagningen skulle emellertid icke avse underbefälsutbildning av den omfattning, som de sakkunniga uti sitt betänkande föreslagit beträffande underbefälsleverna, utan endast utgöra en tillfällig åtgärd i ändamål att avhjälpa instruktörs- och personalbristen i övrigt under nästkommande utbildningsår. Den förlängda tjänstgöringen behöver därför, av orsaker som nedan närmare angivas, endast omfatta en del av nästkommande utbildningsår. På grund härav bliver det emellertid endast vid *infanteriet* möjligt att på något betydelsefullare sätt tillgodogöra sig de sålunda uttagna för den egentliga instruktörstjänsten. Vid detta truppslag kan man nämligen göra uttagningen bland kategorien »underbefäl och fack-

män». Om dessa uttagna vid soldatutbildningens slut ingå i vicekorpralsutbildningen i stället för den utbildning, som för dylika värnpliktiga anordnas, böra de vid utbildningsårets början 1917 äga samma förutsättningar att tjänstgöra som biträdande instruktörer som det fast anställda manskap, vilket då genomgått vicekorpralsutbildning. Behovet av dessa värnpliktiga instruktörer, som sålunda icke äro avsedda att utbildas till korpraler, gör sig huvudsakligast gällande intill tidpunkten, då genom de värnpliktiga studenternas befälstjänstgöring vid truppförbanden en ökad befälsstillgång inträder d. v. s. intill 4. utbildningsperiodens början eller omkring den 1. maj. Intill sagda tidpunkt bör följaktligen kvarhållandet äga rum.

Vid I. 1, I 2 och I. 27 bliver emellertid nödvändigt att förutom för instruktörsbehovets tillgodoseende jämväl uttaga personal för det särskilda ändamål, som vid dessa truppförband föreligger (se »Betänkandet» sid. 3). Därest emellertid de sakkunnigas förslag till omorganisation av underbefälsinstitutionen m. m. vinner godkännande, och sålunda uttagning av underbefälselever till erforderligt antal kommer att äga rum under år 1918, behöver ej heller förstnämnda personal kvarhållas längre än till ovan angiven tidpunkt, enär tillräckligt antal utbildad personal i dylikt fall kommer att förefinnas under vapenövningsuppehållen 1918 (jmf »Betänkandet» sid. 23).

Beträffande *specialtruppslagen* med undantag av trängen och intendenturtrupperna, vilka sistnämnda truppslag här nedan särskilt behandlas, så torde den föreslagna uttagningen hava mindre betydelse för instruktörstjänsten, men däremot för viss annan befälstjänstgöring och för sådan särskild tjänst (hästvärd, stalltjänst m. m.) som vid dessa truppslag förekommer (se »Betänkandet» sid. 3). Soldatutbildningen pågår nämligen under hela det första tjänsteåret, och en utbrytning härifrån av värnpliktiga till särskild anordnad underbefälsutbildning före soldatutbildningens slut vore icke lämplig, enär sistnämnda utbildning för dessa härigenom bleve ofullständig. De till förlängd tjänstgöring uttagna värnpliktiga blevo därför visserligen icke användbara som instruktörer, men kunde dock, såsom ovan framhållits, tagas i anspråk för viss annan befälstjänstgöring nämligen såsom väbel-, foder-, köks- m. fl. korpraler (konstaplar) ävensom för vissa tjänster vid expeditioner m. m. Därigenom skulle för användning till instruktörstjänst frigöras en del av det fast anställda underbefälet, som eljest härför måste tagas i anspråk. Även vid dessa truppslag behöver kvarhållandet icke ske längre än intill tidpunkten för studenternas första befälstjänstgöring vid truppförbanden, enär då befälsstillgången ökas och därjämte, under förutsättning att erforderlig uttagning av underbefälselever ägt rum 1918, tillgång på nöjaktigt utbildad personal då bör förefinnas vid truppförban-

den. Denna tidpunkt inträder emellertid något senare än vid infanteriet nämligen — enligt för närvarande gällande bestämmelser — omkring den 1. juni vid kavalleriet och artilleriet och omkring den 1. juli vid ingenjörtrupperna. För att icke kvarhållandet i tjänst av de värnpliktiga vid sistnämnda truppslag skall bliva avsevärt längre än vid övriga här nämnda båda specialtruppslag, torde vid ingenjörtrupperna en tillfällig omläggning av de vapenföra studenternas utbildning i sådan riktning vara önskvärd, att under nästkommande år deras tjänstgöring såsom underbefäl vid vederbörliga truppförband kan taga sin början omkring den 1. juni.

Vid *trängen* liksom vid infanteriet i allmänhet är det huvudsakligast för instruktörstjänst som uttagning bliver erforderlig, men sannolikt endast behöflig vid vissa trängkårer, enär rekryteringsförhållandena vid detta truppslag äro jämförelsevis goda.

Utbildningsförhållandena äro emellertid vid *trängen* olika mot vid övriga truppslag, beroende på dels, att tiden för första värnpliktstjänstgöringen är väsentligt kortare, och dels därpå, att densamma försiggår på olika tider för olika kategorier. De, som uttagits till egentlig sjukvårdstjänst, inrycka på hösten och utrycka på våren och de, vilka uttagits till egentlig trängtjänst och sjukbårartjänst, på motsatt sätt (innevarande utbildningsår för de förstnämnda inryckning den 31. oktober 1916 och utryckning den 30. april 1917 och för de sistnämnda inryckning den 11. april 1917 och utryckning den 9. september samma år). Från den förstnämnda kategorien kan någon uttagning icke ifrågakomma, enär densamma vid tidpunkten, då denna kan tänkas kunna ske, redan uttryckt från sin första tjänstgöring. Den utbildning, som denna personal undergått, gör den också mindre lämpad för det ändamål, varom här är fråga. Uttagningen måste därför göras från den värnpliktskontingent, som inrycker i april, och från vilken även uttagning av underbefäl och fackmän enligt nu gällande bestämmelser äger rum. Dessa sistnämndas första tjänstgöring omfattar, vad innevarande utbildningsår beträffar, tiden från den 11. april 1917 till och med den 21. mars 1918. Om av dessa erforderligt antal därefter kvarhållas för tjänstgöring som instruktörer intill början av repetitionsövnin-garna 1918, kan vid de truppförband, där dylikt kvarhållande bliver nödvändigt, instruktörsbristen härigenom bliva mindre kännbar.

Vad *intendenturtrupperna* angår, synas några särskilda åtgärder icke bliva erforderliga, enär underbefålet vid dessa rekryteras genom överflyttning från andra truppslag och sålunda behovet härigenom är säkerställt.

Uttagningens beräkning och sättet härför bör bliva i överensstämmelse med, vad de sakkunniga föreslagit rörande uttagningen av underbefäls-elever (se »Betänkandet» sid. 29). Uppgifter till lantförsvarsdepartementet

(se »Betänkandet» sid. 35) böra insändas den 15. instundande maj och uttagningen göras av vederbörande inskrivningsrevisioner, vilka för detta ändamål sammanträda i påföljande juni månad.

Beträffande förmåner för de värnpliktiga under ovannämnda särskilda tjänstgöring utöver den i värnpliktslagen § 27 föreskrivna föreslå de sakkunniga, att till sådana värnpliktiga bör — förutom naturaförmåner jämlikt § 35 värnpliktslagen — utgå ersättning i penningar i likhet med för värnpliktiga inkallade jämlikt § 28 samma lag.

*Förmåner
för värn-
pliktiga.*

Harav föranledda särskilda kostnader föreslås utgå av besparade medel från anslaget till »Avlöning, rekrytering m. m.» under förutsättning, att Riksdagens bifall till sådan förändrad användning av detta anslag kan erhållas.

II. Förslag till lag angående utsträckt tjänstgöringsskyldighet under åren 1917 och 1918 för vissa hären tilldelade värnpliktiga.

§ 1.

Hären tilldelade vapenföra värnpliktiga tillhörande årsklassen 1916, vilka vid fotfolket, rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna hösten 1916 och vid trängen våren 1917 påbörjat sin första tjänstgöring, äro, med undantag för dem, som nämnas i värnpliktslagen § 27 under 1: B, C, D, till det antal, som erfordras för täckande av nuvarande och under innevarande år uppkommande vakanser bland de uti vederbörliga truppförbands stater upptagna manskapsbeställningarna utom musikmanskaper, skyldiga att utöver den i värnpliktslagen § 27 stadgade tjänstgöringstiden, på sätt Konungen närmare förordnar, fullgöra den tjänstgöring, som nedan angives, nämligen:

- a) vid fotfolket under tiden högst till och med den 4. maj 1918;
- b) vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna under tiden högst till och med den 4. juni 1918; och
- c) vid trängen under tiden högst till början av repetitionsövningarna vid vederbörligt truppförband 1918.

§ 2.

Inskrivningsrevision uttager, på förslag av vederbörande militärbefäl, enligt de närmare föreskrifter, som Konungen meddelar, i § 1 omförmälda värnpliktiga till i nämnda § angiven särskild tjänstgöring, varvid iakttages, att vid lika lämplighet i första rummet uttagas de, vilka därtill anmält sig, samt att härtill icke uttagas sådana värnpliktiga, som visa, att tjänstgöringens fullgörande skulle bereda dem eller av deras arbete beroende nära anhöriga väsentliga svårigheter eller olägenheter.

Har på detta sätt större antal uttagits, än som vid början av in-
stundande utbildningsår jämlikt § 1 visar sig erforderligt, skall det överskjutande antalet, på sätt Konungen närmare förordnar, hemförlovas.

§ 3.

Hären tilldelade icke vapenföra värnpliktiga av årsklasserna 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914 och 1915, som tilldelats rytteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och trängen, äro, med undantag för dem, som nämnas i värnpliktslagen § 27 under 2: B, C, D, skyldiga att under åren 1917 och 1918, på sätt Konungen närmare förordnar, tjänstgöra en var under högst 60 dagar.

Om frikallelse från i denna § nämnd tjänstgöring förordnar Konungen.

§ 4.

Under tjänstgöring, som genom denna lag anbefalles, ävensom under marsch eller annan färd till och från övningsort i samband med denna tjänstgöring, åtnjuter värnpliktig förutom i värnpliktslagen § 35 om förmälda förmåner ytterligare ersättning i penningar enligt särskilda bestämmelser.

Under tjänstgöringen utgår familjeunderstöd enligt gällande bestämmelser om sådant understöd vid värnpliktstjänstgöring i fredstid.

§ 5.

Genom fullgörande av i denna lag omförd tjänstgöring sker icke andring av den värnpliktige eljest åliggande tjänstgöringsskyldighet.

§ 6.

Denna lag träder i kraft omedelbart efter dess utfärdande.